

Palīdzot meža zosīm ligzdot

DAGNIS VASIĻEVSKIS,
dagnis.vasilevskis@daba.gov.lv

Laika periodā no 2003. līdz 2007. gadam tagadējā dabas lieguma "Lubāna mitrājs" teritorijā tika realizēts LIFE projekts. Šā projekta gaitā atjaunots hidroloģiskais režīms augstajos un pārejas purvos, klānu pļavu hidroloģija, veikta krūmu ciršana, pļaušana un daudzas citas aktivitātes. Viena no šādām aktivitātēm bija ūdensputnu ligzdošanas apstākļu uzlabošana Īdeņas un Kvāpānu diķos, izveidojot 102 mākslīgās salas. Lai arī kopš projekta realizēšanas pagājuši desmit gadi, tomēr par putniem un to ligzdošanas apstākļiem nav aizmirsts arī šodien. Vairāk pastāstīšu par mākslīgajām salām, kas galvenokārt izveidotas, lai uz tām ligzdotu meža zoss *Anser anser*.

Foto no DAP arhīva

DAP Latgales reģionālās administrācijas darbinieki uz iztīrītās salas.

Meža zoss ir iekļauta 14.11.2000. MK noteikumu Nr. 396 "Noteikumi par īpaši aizsargājamo sugu un ierobežoti izmantojamo īpaši aizsargājamo sugu sarakstu" 2. pielikumā, kā arī ir medijamais putns. Par putniem un to ligzdošanas vietām tagad rūpējas Dabas aizsardzības pārvaldes (DAP) Latgales reģionālā administrācija un Latvijas Ornitoloģijas biedrības (LOB) Madonas vietējā grupa. Katru gadu ziemas periodā DAP darbinieki, ar krūmgriežiem plecos, dodas uz šīm mākslīgajām salām, lai sagatavotu ligzdošanas vietas putniem, kas mākslīgās salas atzīst par labu esam. Salas pa vasaru aizaug ar niedrēm un krūmiem. Niedres nav tas lielākais traucēklis, bet krūmi gan traucē putniem ligzdot. Protams, visas 102 salas nesanāk sagatavot putniem, bet galvenokārt tiek sagatavotas salas, uz kurām iepriekšējā ligzdošanas sezonā konstatēta ligzdošana. Par iespēju piedalīties talkās tiek izziņots so-

ciālajos tīklos un dažādās interneta vietnēs, lai var piedalīties ikviens, kam rūp putni. Lubāna ezera apkārtnē pirms mākslīgo salu izveides bija konstatēts viens sekmīgi ligzdojošs pāris – konstatēts meža zosu pāris ar izvestiem jaunajiem putniem, bet nebija zināma ligzdas atrašanās vieta. Pēc salu izveides palielinājies meža zosu skaits Īdeņas un Kvāpānu diķos. Meža zosis skaitam vairāki cilvēki – mana sieva Dace, Gaidis Grandāns un es. Pēdējo gadu pavasaros, blakus šiem diķiem, Rēzeknes upē uzskaitīts ap 40 meža zosu, kas arī izvēlas ligzdot Īdeņas un Kvāpānu diķos. Tirot šīs mākslīgās salas, uz salām tiek atrastas arī gulbju, kaiju un pīļu spalvas. Visvairāk priecē fakts, ka putnu skaits, kas ligzdo uz šīm salām, katru gadu palielinās.

Summary

Helping Greylag Geese to nest /Dagnis Vasilevskis/

From 2003 to 2007, 102 artificial islands were created in the fishponds near Lake Lubāns under the LIFE project. At present, the Nature Conservation Agency and LOB Madona Local Group help maintain the islands for the purpose of nesting Greylag Goose.

LOB un DAP organizētajās Putnu dienās pirms trim gadiem gar Aiviekstes upi tika uzstādīti 30 jauni putnu būri gaigalām *Bucephala clangula* un lielajām gaurām *Mergus merganser*, protams, netiek izslēgta iespēja, ka tajos var ligzdot arī kāda cita putnu suga. Jau iepriekš gar Aivieksti bija uzstādīti putnu būri, bet, laikam ejot, tie novecoja, tāpēc DAP nolēma likt jaunus. LOB Madonas vietējā grupa organizēja putnu būru darbnīcas pie Lubāna mitrāja informācijas centra un Brāļu Skrindu Atašienes vidusskolas. Kopā ar Daci vedām un uzstādījām putnu būrus veco būru vietās. Katru gadu šos būrus apsekojam, lai tajos atjaunotu šķeldu, veiktu nepieciešamos būru remontdarbus, kā arī pārbaudām, vai būros kāds putns ir ligzdojis. Konstatēts, ka vienā sezonā piecos būros ir ligzdojušas gaigalas. Pēc būros atrastajām spalvām konstatēts, ka tos ir apmeklējuši arī meža pūce *Strix aluco*, meža pīle *Anas platyrhynchos* u.c. putnu sugas, bet to ligzdošana šajos būros nav pierādīta. Šos būrus labprāt izmanto arī sirseņi *Vespa crabro*, kas būri izveido savus pūžņus.

Ir tik patīkami redzēt, ka varam palīdzēt putniem ar saviem darbiem, jo, ja nebūtu šī "taustāma" rezultāta, tad, iespējams, entuziasms sen būtu zudis.